

S7E10. Kai Paamand: Ballonpirater over Moskva

(sang på russisk)

Bjørn: Det er den 27. september 1989. Lederen af det øverste Sovjet, Mikhail Gorbatsjov, er på talerstolen i parlamentet i gang med en vigtig tale, der skal sendes direkte til hele unionen. 300 millioner mennesker har mulighed for at lytte med.

Gorbatsjov: (russisk)

Bjørn: Gorbatsjov fremlægger sin fjerde Perestrojka-plan. Han taler om at reformere det politiske system, om udvikling, og om at Sovjet skal åbne sig mod verden. Midt i talen ser Gorba op fra sine papirer. Han kigger ud ad vinduet og får øje på noget usædvanligt. Midt mellem parlamentet og forsvarsministeriet svæver en luftballon prydet med et gigantisk Dannebrog. Han vender sig mod sin forsvarschef og udbryder "Что это? [что это?]" "Hvad er det?" Forsvarschefen ser forvirret ud. Udenfor svæver ballonen roligt videre. Den første luftballon over Moskva siden revolutionsparaden i 1920. Og i kurven står Kai Paamand.

(russisk sang)

Bjørn: Du lytter til Den Yderste Grænse. Jeg hedder Bjørn Harvig. I denne syvende sæson dykker jeg ned i de danske ekspeditioner, der siden 1945 har fascineret mig mest. Folk, der med deres helt enestående rejser på hver deres måde har åbnet verden for os andre. For den fortælling, vi tager fat i i dag er - og nu underdriver jeg - uden sidestykke i moderne eventyrhistorie. Det er derfor en stor ære at have dig med i studiet, Toni Paamand. Velkommen.

Toni: Tak skal du have.

Bjørn: Du er ballonskipper med adskillige dristige flyvninger bag dig, blandt andet over Diskobugten i Grønland og også over dele af Syrien. Og så var du gift med Kai, og I var sammen på denne historiske dag i Moskva. Toni, fortæl! Hvordan fik I den skøre idé at skulle lette en luftballon over Moskva?

Toni: Det var sådan, at jeg på det tidspunkt arbejdede i en ungdomsklub om aftenen, og der var nogle folk, som havde været i Nevada, som havde været ovre at demonstrere mod atomsprængningerne i ørkenen. Og så syntes jeg, at det var oplagt at få fortalt vores unge mennesker om, hvad der foregik ude i verden, og hvad disse atombombsprængninger var for noget. Så jeg inviterede Charlotte Hyldal til klubben om aftenen, hvor hun så kunne fortælle om, hvordan det hele foregik. På et tidspunkt er vi også på Roskilde Festivalen, hvor ballonen flyver ud over Roskilde Festivalen og dykker lige lidt ned over folkene der og flyver videre og drysser noget af det sand, som vi havde fået af Charlotte ud fra ballonen.

Bjørn: Charlotte var med i noget, som hed "Next Stop Nevada", som hun fortalte om nede i den ungdomsklub, ikke?

Toni: Det er det. Ja.

Bjørn: Og du snakker med Charlotte om måske at kunne lave et eller andet fremtidigt projekt sammen?

Toni: Ja. Hun var så hjemme hos os og overnatte, fordi hun kom lidt for sent til sit tog. Og så siger jeg "Hvor tager Next Stop hen nu?" Det vidste hun ikke lige. Så spørger jeg "Hvad med 'Go East'?" For der var jo nogle ting, der foregik derovre, som måske havde samme karakter. Og det blev så rejst, det spørgsmål, af nogle folk, som var inden for dette Next Stop. Og det endte så med, at der var nogen, der rejste til Moskva og fandt ud af, om det var muligt at få tilladelse og så videre til at komme ind og flyve dér.

Bjørn: Toni, hvad skulle Next Stop? Hvad var det for noget? Som jeg husker det var det en eller anden form for ungdomsorganisation?

Toni: Ja, det var en ungdomsorganisation, hvor man mødtes. Man skulle mødes i sådan ligesom en stjerne rundt omkring fra de forskellige europæiske lande. Og så vidt jeg husker også fra nogle russiske og egne. Og de skulle mødes i Moskva. Og hvad var der ellers med? Der var alt muligt. Alt, hvad der kunne kravle og gå.

Bjørn: En form for organisation, som skulle bygge bro mellem Øst og Vest?

Toni: Ja, imellem landene, så man bedre kunne forstå hinanden i stedet for at lave krig.

(musik: "Wind of Change")

Toni: Så var der jo altså det med Moskva, og der var jo det med Gorkij Park.

Bjørn: Toni, fortæl hvad Gorkij Park er for en størrelse. Hvordan ser der ud?

Toni: Jamen, i Gorkij Park er der faktisk mange træer. Der er meget grønt. Det er et meget fint område, kan man sige. Og der er jo stillet op til disse Next Stop'ere. De bor jo rundt omkring i telte, og hvad de nu ellers har fået bragt med sig over. Campingvogne og sådan. Så det er altså sådan lidt af et Christiania.

Bjørn: Det er altså en meget smuk og berømt park i Moskva, der ligger syd for Den Røde Plads, og er opkaldt efter Maksim Gorkij, som var en kendt forfatter, og som oprindeligt var god ven med Lenin. Så vidt jeg husker. Kan I lette inde fra parken?

Toni: Nej, vi kan ikke lette inde fra parken, men vi letter lige udenfor. Der er sådan en stor plads, og det er også dér, hvor den lille sø er.

Bjørn: Ja, og det er jo der dette berømte billede, der er fra jeres ekspedition, er fra. Som faktisk også bliver cover på dette afsnit, vi har nu om dig og Kai. Hvor ballonen stiger op. Der er et stort, nærmest monument, en kæmpe bygning. Er det indgangen til parken?

Toni: Ja, det er indgangen til Gorkij Park? Vi ville jo gerne lave sådan ikke ligefrem en "Rust", men... Vi ville gerne have lov til at lette ballonen inde midt i Moskva, fordi der er fem lufthavne i Moskva og alle deres skyts peger ud af. Så hvis der kommer noget ind for ligesom at ville gøre Sovjet ondt, så var det kun ud af det kunne komme. Så de kunne ikke være inde.

Bjørn: Luftrummet over Moskva var lukket?

Toni: Ja, det var lige det.

Bjørn: Efter Mathias Rust. Nu nævner du lige Rust. Ham bliver du nødt til lige at fortælle, hvem var. For han var måske også årsagen til, at denne sikkerhed over luftrummet i Moskva var endnu mere skærpet.

Toni: Rust havde jo sådan en idé om, at han ville ind og se, om det kunne lade sig gøre. Altså, han ville demonstrere mod den lukkethed, som der var. Og ja, det var sådan set det.

Bjørn: Ja, han er jo 19 år gammel. I 1987 - to år før I kommer - flyver han i en lillebitte flyvemaskine fra Vesttyskland over Finland, og af de mærkeligste, vilde omveje kommer han ind i Moskva.

Toni: Han går under radaren i hvert fald.

Bjørn: Så vidt jeg husker, flyver han, da han kommer ind i Moskva så lavt langs hustagene, at det simpelthen lykkedes at lande på Den Røde Plads. Det blev jo en kæmpe sensation.

Toni: Det var det. Jeg tror, hans flyver blev konfiskeret, og der var sikkert en masse ting der. Det husker jeg ikke så nøje.

Bjørn: Men Toni, Mathias Rust har været derovre, og nu ønsker I jo ikke at lave det. Nu ønsker I i forbindelse med Next Stop at lette denne luftballon. Hvordan får man tilladelse til det?

Toni: Jamen altså, vi ville ligesom hjælpe russerne eller moskovitterne med at få lov til at åbne luftrummet over Moskva for privat flyvning. Det andet var jo alt sammen militær-flyvning, det drejede sig om. Men dette måtte godt være privat. Og det var der selvfølgelig andre ballonfolk... Der var nemlig et par stykker andre ballonfolk derovre, som heller ikke fik lov til at flyve frit. De fik opgaver med at slukke brande og sådan lidt forskelligt. Så meget mere ved jeg ikke om det.

Bjørn: Havde I fået tilladelse, da I tager mod Moskva?

Toni: Altså, der er jo nogle af Next Stop-folkene, der rejser sammen over til Moskva og prøver at finde ud af at få de nødvendige tilladelser i det hele taget for at få lov til at lette derovrefra. Og så får vi meldt klart flag fra Ralf siger "Kom bare herover. Vi har fået tilladelserne." Og så var der jo ikke andet for os at gøre end at få fat i en flyvemaskine. Det var så SAS, der var så flinke at sponsere 4 billetter til os derover. Og de spurgte jo også, hvad vi ville derovre. Der var ikke nogen, der fløj til Rusland eller til Sovjet, for det var ret håbløst.

Bjørn: Det er dig og Kai?

Toni: Ja, så er det Kai og Martin og Susanne, min svigerdatter.

Bjørn: Martin er din søn?

Toni: Ja. Og svigerdatter og Kai, selvfølgelig.

Bjørn: Og hvad sker der med ballonen, fordi den flyver jo ikke med jer? Hvordan får man en ballon ind?

Toni: Ja, det er jo det. Vi havde allieret os med nogle Next Stop'ere fra Jægerspris, og de var så venlige at sige, at vi godt kunne få lov til at have vores ballon i deres bus.

Bjørn: Det var et rockband, så vidt jeg husker?

Toni: Ja, det var sådan et heavy rockband, der skulle over at spille der, og de ville godt have det med. Det var helt fint. Så den stod så dér mellem instrumenter og alting. De var godt nok lidt sure, for der lugtede rædselsfuldt af gas i ballonen. For der var gas med derover, for det var der ikke. Det skulle vi have tanket derovre. Men der er sådan noget, der hedder mercaptan - sådan et røbestof - der stinker ganske forfærdeligt. Man skal jo kunne lugte, når gas siver ud. Men de havde altså siddet der og måttet lugte ud en gang imellem, for der lugtede faktisk af lidt for meget rådne æg, tror jeg

Bjørn: Der er lang vej til Moskva med gas inde i bussen!

(musik)

Bjørn: Det er sådan, at der kommer 2500 mennesker bare fra Norden - fra Skandinavien - til denne festival, der er i Gorkij Park. Og så kommer I. I møder luftballonen derovre. Hvad sker der i de dage? Hvem bor I hos?

Toni: Det, der sker, er, at vi bliver indkvarteret. Jeg tror, det var Komsomol, der havde sådan et eller andet. Og så er der altså telte og alt muligt forskel, man kan bo i. Men så er der altså også et hovedkvarter, hvor de unge mennesker kan bo.

Bjørn: Og det er moskovitter, I bor hos?

Toni: Ja, det er studerende allesammen. Unge mennesker, som er gået ind i denne organisation.

Bjørn: Toni, I er i Moskva, og I bor hos disse lokale moskovitter. Hvad laver I i de dage? For I letter jo ikke luftballonen med det samme. Kan du huske, hvad der sker i de dage?

Toni: Ja, det, der sker, er, at vi bliver modtaget af disse Next Stop'ere i lufthavnen. Og de havde åbenbart ventet der hele dagen, fordi der var lidt kommunikationsbrist i forhold til, hvornår vi ville komme. Så de havde siddet i lufthavnen hele dagen og ventet på at hente os i lufthavnen. Vi skulle så imidlertid med den lokale bus ind til centrum. Der havde vi jo så også nogle instrumenter med. Altså flyradioer og sådan nogle ting. Og det måtte vi altså ikke. Det var ligesom smuglet lidt ind. Det måtte vi ikke have med, men det havde vi jo så alligevel, for ellers kunne vi ligesom ikke rigtig, synes vi, finde ud af at være i luftrummet.

Bjørn: Og hvad sker der så i Gorkij Park? Der er en stor festival i gang med alt muligt. Hvad sker der på festivalen?

Toni: Jamen, der er jo boder af forskellig slags, og der bliver danset, og der bliver sunget, og folk optrådte med deres væltepetercykler, og jeg ved ikke hvad. Alle disse folk: Det var et virvar af mennesker. Der skete så det, at de fandt ud af, at vi måske lige var lidt for gamle til at sove på gulvet dér. Og så fandt man altså ud af, at vi kunne få et privat sted hos en af Next Stop'ernes forældre. Og det var ligesom, hvis vi skulle sige, at vi

skulle til noget, der nærmest var i Ringsted eller sådan noget. Det var den afstand fra Gorkij Park, vi skulle køre ud og sove om aftenen.

Bjørn: En eller anden forstad i betonen?

Toni: Ja, en forstad. Nåh ja, og så var der jo også lige det med, at vi skulle have noget gas til at flyve med. Der havde vi så disse tanke med ud til dette sted, fordi der var nogen, der mente, at der var et sted, hvor vi kunne få tanket gas. Og de havde selvfølgelig gas, men de havde altså ikke propan, som vi skulle bruge. Men de havde altså køkken-gas. Og der er ikke lige så højt tryk på det, så flammen kommer ikke så direkte, fint og flot op, som den gør med propan.

Bjørn: Hvordan lykkedes det så? Kan I bruge det?

Toni: Så skete der altså det, at vi skulle bære alle disse tomme flasker op på femte sal. Der var ikke elevator. Det blev båret op på femte sal på en meget mistænkelig altan, som nærmest skrånede lidt for meget. Og der gik de for øvrigt også ud - de unge mennesker, der var der - og røg deres cigaretter, der hvor gastankene stod. Det var jo ikke rigtig smart, men altså... Men tanket blev der altså. Vi fik også det, der skulle til, og man fik så denne lidt dårlige fis at flyve på, kan man sige.

Bjørn: Og Toni, I har, så vidt jeg husker, en generalprøve? Du er jo også ude at flyve i Gorkij Park?

Toni: Dagen før den oprindelige, store flyvning skulle foregå, lavede jeg en lænkeflyvning over en lille sø, som var der i Gorkij Park.

Bjørn: Hvad betyder en lænkeflyvning?

Toni: At så er man altså bundet. Man kommer ikke til at flyve frit. Det er det, det handler om. Ja, så er det en lænkeflyvning.

Bjørn: Hvad tænkte folk, da de så, at I var i gang med dette projekt i Gorkij Park?

Toni: Vi havde jo den idé, at hvis dette gik godt, og vi ikke blev stoppet af KGB, som var der og gik og holdt lidt øje med det hele. Der var jo nogle mennesker, der havde fået opgaven at holde øje med disse unge mennesker inde i parken. Og det var jo så blandt andet os, naturligvis. Dagen efter var der sådan en konference, hvor der var folk fra forskellige lande, som skulle fortælle om dette projekt. Og det var folk fra hele Europa. Det blev så sendt ud, og vi havde en idé om, at hvis man nu vidste ude i Europa, hvad der foregik, så ville de nok ikke være lige så slemme ved disse ballonfolk, der skulle ud at flyve.

(musik: "Kalinka")

Toni: Og det gik jo alt sammen godt. Og dagen efter kommer vi så ned der. Martin, min søn, og min svigerdatter havde lagt ballonen ud sammen med nogle af de unge ingeniørstuderende, som også var med.

Bjørn: Hvad er planen? Har i en plan? Kai skal flyve? Han har også jeres ven Alexij med?

Toni: Alex, som var tidligere jægerpilot under uddannelse, havde været lidt for dygtig til at flyve, så han var fløjet under nogle højspændingsledninger. Og så blev han smidt ud af dette flyvevæsen. De syntes ikke lige, det var så smart.

Bjørn: Det er en passende mand at have med i ballonen.

Toni: Ja, men han vidste jo lidt om, hvordan Moskva så ud oppefra og kunne vide, hvordan man ligesom skulle forholde sig.

Bjørn: Tony, hvad skulle du selv?

Toni: Jamen, jeg skulle jo holde øje. Martin havde fået fat i en lastbil, som var en militærlastbil, der skulle holde øje disse Next Stop-folk, så der ikke skete ting, der ikke skulle ske.

Bjørn: Og den lastbil skal fungere som en følgebil?

Toni: Ja, lastbilen ville Martin prøve at få til at følge den ballon, der snart skulle lette.

Bjørn: Men det lyder jo helt vanvittigt. Altså, i en kæmpe storby med 15 mio. mennesker, der skal Kai flyve.

Toni: Over 6 broer. 6 broer skulle den krydse.

Bjørn: Der skal Kai flyve, og der skal du sidde i lastbilen og følge ham.

Toni: Jeg sidder i lastbilen og holder øje sammen med nogle Next Stop-folk og Martin og Sanne, selvfølgelig.

Bjørn: Som også skal være med, for vi er jo ikke lettet endnu, Toni. Men det gør vi lige om lidt. Toni, fortæl om, da ballonen letter fra Gorkij Park.

Toni: Så venter vi på at få fyret op under ballonen. Jeg hjælper også lidt til, og Kai fyrer op med den buskede flamme, som der nu er. Og Alex kommer om bord, og der bliver talt ned.

Bjørn: Er der masse folk samlet?

Toni: Ja, der er uhyggeligt mange mennesker. Virkelig mange mennesker. Og vi bliver selvfølgelig heller ikke stoppet, for så kunne det jo ikke lade sig gøre. Og ja, så flyver ballonen, og så kommer lastbilen og kører over disse 6 broer.

Bjørn: Og så hopper du ind i lastbilen?

Toni: Ja.

Bjørn: Og så må du ikke fortælle mere, fordi nu er det sådan, at jeg har en fin bog liggende foran mig her. En bog, som efterhånden kom for mange år siden fra Eventyrernes Klub. Og der skrev Kai om jeres tur til Moskva. Så den dykker lige ned i et par gange nu her. Nu får vi Kais stemme med fra ballonen. Han skriver: "Så skal det endelig være. Ballonen Danmark kommer op at stå og præsenterer i den fine efterårssol over parken sit Dannebrog-farvede design på smukkeste vis. Sovjetunionens røde flag med

hammer og segl kommer i toplinen sammen med den sorte vimpel fra Eventyrernes Klub, og til gjaldende traditionel revolutionsmusik fra parkens højtaleranlæg og brusede bifald fra mængden omkring os stiger vi som de første siden Revolutionsparaden i 1920 til vejrs over Moskva." Og så hopper du ind i lastbilen?

Toni: Ja.

Bjørn: Kan I følge med?

Toni: Altså, jeg siger bare, at den chauffør må have været dygtig. For man kan altså ikke følge noget som helst på så meget afstand over så mange broer. Men det kunne han altså. Det var lige noget, han kunne.

Bjørn: Kai svæver derudaf. Hvad gør I?

Toni: Man ser ham glimtvis, som en nipsenål på himlen. Så lang afstand er der faktisk. Og så kommer man pludselig tættere og tættere på. Inde i selve lastbilen er der jo faktisk lidt møgbeskidt, og der er støvet. Og det, man kigger på udenfor, er alt sammen meget gråt og nogle grå bygninger, ligesom skyskrabere. Meget gråt og meget grimt og meget støvet, alt sammen. Vejene er så hullede, at vi sidder og hopper op og ned derinde. Der står en spand med forskellige ting, som nogle Next Stop'ere har sat derind med noget metal af en eller anden slags. Jeg ved ikke, om det var partisansøm eller hvad, men der var i hvert fald søm og skruer hamre i, som jeg ikke ved, hvad vi skulle bruge til. Men det står og falder rundt derinde. Da vi så kommer tættere på disse bygninger, er der er jo også nogle flotte bygninger: Kæmpe, flotte, høje bygninger helt tilbage fra revolutionen eller før den tid, hvor der er sådan nogle halvmåner på taget. Alting er egentligt på dette tidspunkt, syntes jeg, meget fint. Man kunne godt se, at de havde haft bedre dage i Moskva, end de havde nu.

Bjørn: Hvordan finder I Kai? Altså, han svæver rundt deroppe. Hvordan kan man følge med en ballon hen over sådan en kæmpe by?

Toni: Jamen, det kan man slet ikke, men det gør jeg så alligevel.

Bjørn: Har I aftalt, hvor han skal flyve hen?

Toni: Ja, i en vis vindretning. Men du kan jo ikke rigtig regne med vindretningerne derinde, for der var en del turbulens der. Så man har prøvet at lave en vindretning, og han fløj jo rent faktisk cirka halvanden time over Moskva. Det er temmelig lang tid. Man kan også regne ud, at der ikke har været meget hastighed på vinden.

Bjørn: Det er fra Gorkij Park syd for Den Røde Plads og så hen over floden, ikke?

Toni: Ja, jeg tror, der er 30 kilometer eller 40 kilometer ud til kanten af det yderste af Moskva. Så det var da en meget pæn flyvning, vil jeg sige.

Bjørn: Og hvad siger din søn? Martin sidder dér i lastbilen. Er han nervøs for, at der skal ske noget med sin far?

Toni: Jeg tror, at Martin er rigtig stolt over, at han har fået fat i den lastbil. Jeg kan huske det. Han sad der og grinede simpelthen og syntes, det hele var vidunderligt. At her kom vi jo altså farende i den, og så med den der åbenbart dygtige chauffør. Og det var jo en militærlastbil. Og det er det jo i historien ret vigtigt, fordi Kai er kommet af sted, og han flyver. Men på et eller andet tidspunkt, så viser der sig en meget grim kamphelikopter fra Afghanistan, eller som havde været i Afghanistan, med skudhuller som prøver at intercepte ballonen.

Bjørn: Og Toni, den lader vi lige hænge. Er du ok med det? For jeg har et andet lille citat. Inden vi møder denne Afghanistan-helikopter, der peger på Kai, fortæller Kai oppe fra luftballonen dette:

Toni: Ja, så fortæller han sikkert historien.

Bjørn: Kai og Alex svæver deroppe. Du er dernede i lastbilen sammen med Martin og Sanne. "Og selvom jeg godt nok har prøvet en del byflyvning, har jeg aldrig oplevet noget så afskrækkende. Dette rod med høje beboelser, udstrakte fabriksarealer, ledninger overalt. Kraftværker, køletårne, TV-master så langt øjet rækker. For at komme klar at bymidten holder jeg i begyndelsen ballonen på ret høj lavde, indtil nogle rygende lysglimt forude tydeligvis er signalraketter, der opsendes fra Tusjino-flyvepladsen i byens østkant. Det er klart, at vi er uvelkomne og må søge højere luftlag for at få mere nordlig

kurs. Heldigvis ser vi ingen flytrafik indtil..." skriver han. Det er derefter, der dukker en helikopter op lige pludselig. Hvad fortæller Kai, der sker?

Toni: Jamen, der kommer denne kamphelikopter, som formodentlig har været en tur i Afghanistan, med skudhuller i og rigtig støvet og grim. I en af lugerne sidder der så en skytte, som peger med et maskingevær på ham på sådan trefod og prøver at intercepte ballonen. Altså prøver at trykke den ned. De laver nogle cirkler over ballonen for og vise, at vi er uvelkomne. Og da den har fået trykket os godt ned imellem nogle grimme huse, nogle skyskrabere af beton og så videre, der skulle man så ligesom prøve at komme ned og lande. For når sådan nogle ting sker, skal man jo bare se at komme ned i en fart, for ellers bliver der lidt skudhuller i ballonen også. Og det, der sker her, er, at helikopteren ser, at der er en militærlastbil, som kører og følger efter...

Bjørn: Og det er jer.

Toni: Ja, og det er os. ...Og følger efter i den tro, at der er styr på det. Der er nu en militærlastbil, som tager imod dem, når de lander, og samler dem op. Altså arresterer dem, ganske enkelt. Det var jo os, der kommer i denne bil som sådan en trojansk hest.

Bjørn: Hvordan lykkes det Kai og Alex at lande ballonen? Man kan bare forestille sig dette inferno af høje bygninger i beton i en kæmpe stor by, og han skal lande en ballon.

Toni: Man ribber simpelthen ventil-linen alt hvad man kan og prøver at få en meget hurtig landing. Der var jo ikke andet end en noget grimt grus eller et eller andet grimt at lande på imellem husene der. Og så er det bare, man håber på, der ikke kommer nogen i vejen. Altså, at der ikke er mennesker, der bliver mast under.

Bjørn: Det er da et mirakel.

Toni: Der var ikke nogen. Folk har jo kigget forskrækket. De havde jo aldrig set sådan noget før.

Bjørn: Der kommer en ballon dalende.

Toni: Dalende ned fra himlen så hurtigt den kan.

Bjørn: Var I bange for, at den skulle blive skudt ned?

Toni: Ja, naturligvis. Vi vidste jo, hvad der var foregået i sin tid med Mathias Rust. Så vi kunne ikke forvente andet, end at tingene skulle blive lidt dramatiske der.

Bjørn: Toni, hvad sker der så? Kai formår at lande ballonen?

Toni: Kai formår at lande, og vi kommer umiddelbart efter med følgebilen, sjovt nok. Den unge mand, som havde kørt lastbilen, vidste jo så åbenbart, hvordan han skulle komme hen til den meget hurtigt. Og det, der sker, er så bare, at ballonen bliver pakket sammen ned i sin hylsterpose og videre i kurven og så op i lastbilen. Og så kører vi tilbage til Gorkij Park, hvorefter den bliver stuvet godt af vejen nede i kælderen under der, hvor man bor.

Bjørn: Men årsagen til, at der måske ikke bliver mere ballade, er også det, du siger om, at det var ret vigtigt, at I kørte i en militær lastbil. Jamen, folkene i helikopteren har vel tænkt, at det var nogle af deres kollegaer der nu tog over?

Toni: Ja, det var helt tydeligt, at de troede, at det var deres egne folk, der havde taget over. Ja, bestemt. Det var helt tydeligt.

Bjørn: Det er jo en kæmpe redning.

Toni: Ja, det var en stor redning. Der var lige nogen, der var med os der.

Bjørn: Toni, jeg startede jo med denne lidt dramatiske scene med Gorbatsjov, der sidder i parlamentet med sin berømte tale om Perestrojka og åbning, og at nu skal Sovjet åbne sig mod verden. Og så taber han jo fatningen i denne tale. Hvor ved I det fra?

Toni: Det ved vi jo, fordi der er en af de unge Next Stop-folks far, der sidder med til dette møde, hvor Gorbatsjov holder sin fjerde Perestrojka-tale. Og det, der sker, er, at han spørger "Hvad er det?" Og der kom jo Dannebrog-ballonen flyvende forbi hans vindue.

Bjørn: Han var jo lige så overrasket som alle andre i Moskva.

Toni: Fuldstændig overrasket over det, der foregik.

Bjørn: Det er fantastisk.

(musik: "Du ka' dø af det der")

Bjørn: Toni, I kommer tilbage til Gorkij Park og får pakket ballonen sammen.

Toni: Ballonen er jo pakket. Den skal bare stuves ned i kælderen.

Bjørn: Det er rigtigt. Hvad der sker der så med jer?

Toni: Jamen, det var jo aften, og traditionen tro skal man være nede ved solnedgang efter visuelle flyveøgler. Så det skal man selvfølgelig også derovre, og vi havde benyttet os af de regler, som vi kendte hjemmefra. Så bliver den stuvet af vejen i kælderen. Og så havde vi egentlig den aftale, at vi skulle fejre det bagefter med champagne og kaviar og alting. Og vi kom til dette lillebitte rum, som disse unge mennesker boede i - vi boede ikke længere samme sted - og der blev festet igennem, og der blev råbt og skreget, og der var meget hurra der.

Bjørn: Altså fejret at det var lykkedes jer?

Toni: Ja, lige præcis. At det var lykkedes var simpelthen et mirakel. At det overhovedet kunne lade sig gøre, uden at vi var blevet skudt ned.

Bjørn: Er der nogen, der leder efter jer? Er der nogen, der gerne vil tale med jer?

Toni: Ja.

Bjørn: Der er nogle folk, der stopper op i Gorkij Park og spørger "Hvor er disse danske-re henne?"

Toni: Ja, der kommer nogen og spørger efter ballonen. Og dem, der bliver spurgt, de siger, at de ikke ved noget om det. Og det ved de jo godt et eller andet sted. Men de

siger, at den er taget af sted med en lastbil. At den var kørt med nogle frontløbere til Danmark.

Bjørn: Så ballonen var skibet afsted?

Toni: Ballonen er endnu ikke skibet afsted.

Bjørn: Den var ikke skibet afsted. Men der er nogen, der leder efter jer, der formentlig gerne vil tale med jer?

Toni: Ja, det er der selvfølgelig også. Men vi går under jorden, og det gør vi jo, fordi vi så tager det sene natto, -metro, til - lad os kalde det - "Ringsted".

Bjørn: Men så vidt, jeg husker, Toni, så stiller I jer op foran nogle myndigheder på et tidspunkt? Der er ligesom nogle, der skal tale med jer?

Toni: Yes. Og vi bliver jo kaldt tilbage igen til Gorkij Park, fordi der skal være et forhør. Det kan vi altså ikke undgå at komme til, og det vil vi jo heller ikke undgå, for vi vil jo gerne fortælle lidt om, hvad der er sket.

Bjørn: Er I bange for, hvad det er for et forhør?

Toni: Man er nok lidt anspændt, vil jeg tro. Det er jeg er da helt sikker på, at Kai også har været, for det var ham, der skulle forhøres sammen med Alex, som var denne unge pilot, der var med i ballonen.

Bjørn: Du var til stede under forhøret?

Toni: Ja, det er rigtigt. Jeg sad pænt lidt nede i salen og lyttede til, hvad der foregik. Disse generaler - om det var generaler, er jeg lidt i tvivl om, men de så meget fine ud - og der var også en tolk og sådan lidt.

Bjørn: Og hvad skete der? Var I bange for, at nu skulle I anholdes?

Toni: Ja, man er jo lidt spændt på, hvad udfaldet er. Kai og Alex skulle fortælle præcis, hvor de havde fløjet henne. Og der havde Alex været til god nytte, for han var jo lokal, så han vidste, hvor man måtte flyve. Man måtte jo ikke flyve hverken mellem Kreml eller Pentagon der.

Bjørn: Forsvarsministeriet.

Toni: Ja. Og der havde de så slået nogle streger og sådan uden om det hele, så det ikke så ud som om, at luftrummet var blevet krænket på den måde.

Bjørn: De var gode til at fortælle den historie, som de forventede, at de andre gerne ville høre?

Toni: Ja, den historie, den gik. Det var meget sjovt, for jeg sad jo og holdt lidt øje med disse generaler. Men det var lidt som om, at de tædede op meget stille og roligt og trak lidt på smilebåndet. Det endte så også med, at hvis vi havde tænkt os at gøre det igen, så ville de gerne med.

Bjørn: Jeg var lige ved at sige "Hvem kan skyde på to mænd i en ballon?" Men det var så det, der skete to år senere, så vidt jeg husker. Der var en lignende opflyvning i Minsk eller sådan noget, hvor nogle balloner blev skudt ned. Men jeg tænker, at I jo var kommet i fred. Og det havde de vel forhåbentlig en forståelse for.

Toni: Der blev jo også, så vidt jeg husker, skudt to gasballoner, som uheldigvis var kommet til at flyve ind over dette territorium. Men de havde faktisk fået en tilladelse. Men der blev skudt på dem alligevel, fordi kommunikationen havde været så dårlig dér, at de ikke havde fået at vide, at de havde tilladelse til at komme. Så de døde desværre.

Bjørn: Uha. Forsiden på den store avis Pravda, dagen efter jeres fantastiske flyvning over Moskva, havde jo denne breaking-headline, der hed "Usædvanlig situation. Himlen ude af kontrol." Hvad sagde alle Next Stop'erne? Hvad sagde jeres venner derovre?

Toni: Der blev sagt om os, at vi var ballonpirater.

Bjørn: Det kan de jo have ret i!

Toni: Det havde de også. Et eller andet sted kunne de jo nok have ret i det.

Bjørn: Snakker I med nogle mennesker om, hvad de tror, der kommer til at ske i Sovjet? Hvad der kommer til at ske med unionen, der stille og roligt er ved at løsne op på dette tidspunkt? Toni, møder I nogle mennesker, der snakker om fremtiden?

Toni: Ja, men nu skal vi måske lige tilbage, hvor vi er sluppet igennem hele dette og gerne vil have noget at spise. Det var i det hele taget meget svært. Man skulle stå i lange køer for overhovedet at få noget mad. Det vidste vi jo godt. Det var måske også en af tingene, man var meget utilfreds med i Sovjet. Og det var så sådan, at vi havde fundet ud af, at hvis vi nu tog over på det fineste hotel på den anden side af Gorkij Park - eller på den anden side af Den Røde Plads - så vil vi prøve at komme ind på et hotel og spise dér. For der fik man også noget ordentlig mad, og der skulle man ikke stå i lange køer. Det, der sker i mellemtiden, er, at vi står ude i øs-pjask-regnvejr, og så kommer der altså en eller anden farende. De har meget store vandpytter, vil jeg bare lige sige. Og han kørte altså meget hårdt op til kantstenen, så vi var så våde, som vi overhovedet kunne blive, og møgbeskidte. Der er ikke så rent, at det gør noget. Men så kommer der lige efter en anden og kører ind til siden. Og siger "Undskyld". Jeg forstod ikke, hvad han helt sagde, men han lukkede i hvert fald døren op og spurgte, om han kunne køre os et eller andet sted hen. Og da vi fandt ud af, at han ikke havde ondt i sinde - vi kunne se, der sad en lille dreng på tre år bag i bilen, der var med sin far ude at køre. Og så tænkte vi "Det går nok."

Bjørn: Og hvad fortalte han?

Toni: Han siger, da vi kørte, at han var meget spændt på at se, om Sovjet overhovedet nogensinde ville blive fri. Og han mente ikke, det ville blive i hans tid, men hans lille tre-årige søn ville måske opleve det, hvis han var heldig. Og det var hans mening om det.

Bjørn: Og det er jo interessant. For der gik ikke så lang tid, og så skete der ting og sager. Toni, I kommer hjem kort efter denne vellykkede flyvning. Og jeg vil tage fat i det sidste citat fra Kais fine historie, så vi også hører ham. For han slutter sit fine kapitel af i bogen med en overskrift, der hedder "Verden ændrede sig alligevel." Kai skriver: "To dage efter var vi hjemme i Danmark igen. En måned senere faldt muren i Berlin. I løbet

af de næste to år gik Sovjetunionen i opløsning. Stanislav tog Sovjetunionens røde hammer-og-segl-flag ned og hejste Ruslands trikolore. Boris Jeltsin afløste Gorbatsjov som præsident og optrådte til en rockkoncert på nøjagtigt samme sted, som Next Stop oprindeligt havde planlagt deres arrangement. Ballonstævner er sidenhen flere gange - senest i '97 - startet fra Den Røde Plads." Toni, som du ved - for vi kender jo også hinanden, og jeg har jo haft en store ære af også at kende Kai i Eventyrernes Klub, som desværre gik bort for elleve år siden - så syntes jeg, det var en fantastisk fin afslutning på vores snak i dag, at du jo spredte hans aske ud.

Toni: Det var sådan, at Kai og jeg havde den aftale, at jeg en sen sommertime skulle flyve over Roskilde Fjord og sprede hans aske dér. Det var den aftale, vi havde få uger før han døde, og det ville jeg selvfølgelig gøre. Og det ville jeg også gerne leve op til. Men det blev ikke helt på den måde, han havde forestillet sig. Det blev nemlig sådan, at jeg havde forestillet mig at tage til Moskva og sprede hans aske ud på Moskva-floden, dér hvor han havde fløjet. Da jeg kom til Moskva, var det altså i marts måned, og der var pivkoldt. Det hele var frosset til. Og der var så meget snavs og skrald og møg, der lå på selve isen. Så jeg syntes, at der skulle han i hvert fald ikke hen.

Bjørn: Nå, du var rejst derover med asken?

Toni: Ja.

Bjørn: Ej, hvor smukt.

Toni: Og så ville jeg videre på hans færd. For han har jo været og uddannet kinesernes første ballonskipper. Og så havde jeg i tankerne, at jeg måske skulle sprede ham et andet sted. Det blev så også i Rusland eller i Sovjet. Det hed Rusland på dette tidspunkt. Der er det så, at Bajkalsøen jo er den smukkeste, dybeste, reneste sø, hvor man måske kunne komme til at sprede hans aske. Som sagt, så gjort. Jeg kom til et sted i ved Bajkalsøen, men ser, at der altså også er meget is på næsten alle steder. Det, jeg så ser, er, at der nede mod søen er sådan en gitterlåge med en meget fin udskæring. Og så står jeg bare der. Jeg havde lejet en taxa, som havde kørt mig dertil. Så står jeg og kigger der med min kuvert, hvor Kais aske er i. Og bagved mig er der så en mand, der spørger mig meget venligt og på fint engelsk, hvad det er. Og så spørger jeg, om han tror, man kan lukke den låge op, så jeg kan komme ind og få sendt denne kuvert afsted.

Jeg viser ham den, og han synes, den er fin. Jeg ved ikke, om han forstod, hvad der foregik, men han låser lågen op. Det er åbenbart hans sted, hvor hans båd ligger. Han har et meget flot hus oppe bagved mig. Ikke bare et hus. Det ligner nærmest et palads. Men det er ham, som låser op.

Bjørn: Og så lykkes det dig.

Toni: Og så står jeg dér og sender ham af sted, og han smutter lige så fint af sted og laver nærmest lidt en piruet med kuverten, der flyver rundt om et lille næs, og forsvinder lige så stille og roligt den vej.

(musik: "Kalinka")

Bjørn: Toni, Kai var jo en fantastisk storyteller, og jeg har jo oplevet ham i Eventyrernes Klub mange gange. Og jeg husker en historie, hvor han fløj i Sverige en tidlig morgen. Og han flyver hen over et hus, hvor der er en mand, der skal ud at morgentisse i haven. Og denne mand aner jo ikke, at Kai hænger i luftballonen oppe over ham. Så manden går ud og begynder at morgentisse. Og så råber Kai "Gud ser alt!" Og så får denne mand jo et kæmpe chok.

Toni: Han står faktisk med selerne og det hele og skal til at...

Bjørn: Og nu har du jo fortalt, og jeg har også fortalt lidt. Og nu synes jeg, vi skal give Kai ordet. For det er sådan, at jeg har fundet en rigtig fin lille historie. Den tager et par minutter, så vi kan læne os tilbage. Det er Danmarks Radio, der er på besøg i Eventyrernes Klub engang. Det må være i midt 90'erne eller noget lignende. Og der sidder en fantastisk broget skare af utrolige storytellers nede i Eventyrernes Klub. En af dem er Kai, og Kai fortæller om en fælles flyvning I har i Alperne, som har en meget mærkværdig og skør og ret underholdende afslutning. Så den slutter vi af med i dag.

Toni: Jamen, det har også været en fornøjelse. Jeg vil håbe, I allesammen får noget ud af det.

Bjørn: Det tror jeg bestemt.

DR-speaker: "Kai Paamand, Palle Huld fulgte som 15-årig i Phileas Foggs fodspor og drog verden rundt. Blev du også inspireret af Jules Vernes, da du besluttede at flyve ballonen? For du har fløjet over hele jorden og blandt andet deltaget i fem verdensmesterskaber. Er der en bestemt oplevelse, du vil fortælle os om?"

Kai: "Det kan jeg godt. Det med mesterskaber er noget, der kræver præcision, så det er egentlig ikke min stærke side. Jeg har benyttet mesterskaberne som anledning eller påskud til at rejse ud i verden og komme på steder, hvor ballonen netop er et ærligt værktøj for oplevelser. Og det her har bragt mig til at blive væk i bjerge rundt omkring i mange forskellige kontinenter: i Amerika og i Afrika og det fjerne Østen. Og det er netop i bjergene, at man bruger ballonen bedst. Dens fornemste egenskab er jo simpelthen dette at stige og synke, hvor andre luftfartøjer slet ikke kan følge med. Så i bjergene var jeg for eksempel forrige år sammen med min kone i en januarperiode. Og vi fløj i flere dage. En dag lykkedes det os at gøre en 6-timers flyvning ud af en del af de schweiziske alper, og planen var at komme op i nærheden af en af de større byer. Det var Bern. Der flyver man i cirka 4 kilometers højde forbi de højeste toppe; forbi Mont Blanc og Jungfrau og sådan nogle steder. Og det i tindrende frost: altså minus 20-30 grader er der deroppe. Og fin flot sol på, så man bliver meget hurtigt rød på næsen. Så går man lidt væk og begynder at se det sted, hvor man egentlig skulle ned og finde lavlandet. Og så opdager man, at dalen foran er dækket af skylag, der har samlet sig i mellemtiden. Og så er der ikke andet at gøre end at gå ned i nærheden af det. Og ligesom vi gør det, så kommer der en schweizisk jetjager forbi. Og det er vi egentlig meget glade for, fordi radioen til dem nede på jorden var gået død. Men det er meget rart, at der kommer en og kan se, man er der. Han så os ikke. Han gik tur i horisonten og rundt og tilbage igen og prøvede sikkert at snakke med os, men det kunne vi ikke. Så vi må forsvinde ned igennem skyen, og der så går cirka ti minutter, hvor man ingenting ser, og der bare er dette vand omkring én. Og så begynder man at kunne høre stemmer og dyr og biler. Og pludselig er hele dalen der. Få hundrede meter over den er vi, og heldigvis er der plads til at være der, selvom resten af dalen jo er fuld af veje, ledninger, jernbaner og så en lille mark hist og her, man måske kan lande på. Den første plads, der viste sig egnet, var omkring skolen. Og ved skolen var der nogle idrætsanlæg, og så var der en bakke, der førte ned mod jernbanestationen. Og på bakken løber nogen rundt på ski, og de ser os komme nærmere. Heldigvis holder de op, trækker sig ud til siden og gør plads. Og vi kommer lige hen over den svævebane, som haler dem op, og rammer jorden - eller sneen er det jo - og begynder at tumle ned ad bakken. Nu varer det et øjeblik med en

ballon, før den tømmer sig. Og der var en af ungerne, der ikke havde nået at komme til side. Han var nemlig højere oppe på bakken. Og han kommer susende ned over på sine ski. Og så er han smart og ser, at der er sådan et hop på bakken, så han farer ud over det og går i luften og prøver selvfølgelig at komme over ballonen. Men det lykkes ikke. Han rammer ind midt i den - midt i siden på den - og forsvinder. Der går en revne, og han forsvinder ind i den, og jeg er lige ved at sige, at han gik ud på den anden side. Det er ikke rigtig, men hans skistav kom ud på den anden side. Så var han fanget der og kom heldigvis ikke noget til. Det var rimelig blødt alt sammen. Og vi andre var jo også bare landet og var reddet og alting. Og det eneste problem, vi havde, dagen efter - vi kørte nemlig hjem lige med det, for det skulle vi alligevel - det var at forklare forsikringsfolkene ude hos sejlmageren i Skovshoved Havn, hvordan det kunne være, at en ballon og en skiløber kunne kolliderer i luften."

Bjørn: Den Yderste Grænse er produceret af Kontoret Juhl og Brunse for Vores Tid og 24Syv med Bjørn Van Overeem som sikker kaptajn bag lyden. Men særlig tak til Dimitrios, TV2 og Danmarks Radio. Find serien på www.vorestid.dk. eller dér, hvor du normalt finder dine podcasts.